

De brugklas brain battle

Het Markland College, Oudenbosch

“We willen onze leerlingen niet alleen een diploma, maar ook voldoende vaardigheden op taal en rekenen meegeven.”

De school

Het Markland College is een katholieke scholengemeenschap voor vwo (gymnasium en atheneum), havo en vmbo (theoretische en gemengde leerweg en beroepsgerichte leerwegen kader en basis). Het Markland College bestaat uit twee locaties: in Oudenbosch en in Zevenbergen met in totaal 2450 leerlingen. De school heeft als visie op leren: de leerlingen te inspireren tot en te begeleiden bij het actieve gebruik van leervermogens en talenten. Er wordt ook veel aandacht besteed aan het ontwikkelen van sociale vaardigheden.

Doelgroep

Voor alle brugklassen, van LWOO tot en met vwo, wordt de brugklas brain battle georganiseerd op de locatie in Oudenbosch. Alle 275 brugklasleerlingen doen wekelijks op woensdagochtend een lesuur (vijf kwartier) mee aan de brain battle. Ze werken daarbij samen in groepjes van 3 of 4 leerlingen. Veel leerlingen op het Markland College hebben moeite met taal en talige opdrachten. De resultaten op taalgebied blijven dan ook achter bij de gewenste (referentie)niveaus, vooral in het vmbo. Zo scoort 98% van de leerlingen van het LWOO en meer dan tweederde van de VMBO-kaderleerlingen onvoldoende op begrijpend lezen.

Inhoud

De Brugklas Brain Battle (BBB) is een prikkelende kennisquiz met vragen over actualiteiten, taal en rekenen. Ook komen af en toe vragen over wereldoriëntatie, aardrijkskunde of biologie in de battle voor. De BBB bestaat uit verschillende vragenreeksen met in totaal 30-50 vragen over onder andere logisch denken en woordenschat. De vragen op het gebied van taal en rekenen zijn naar onderwijstype gedifferentieerd, alleen de vragen over actualiteiten zijn voor alle leerlingen hetzelfde. De vragen sluiten aan bij de stof en de methode die in de klas wordt gebruikt. Het doel van de brugklas brain battle is het herhalen en verdiepen van taal- en rekenvaardigheden en daarnaast ook stimuleren dat leerlingen actualiteiten op de voet volgen. De havo- en vwo-leerlingen krijgen de vragen in de loop van het jaar in het Engels, zodat ook de Engelse taalvaardigheid wordt gestimuleerd.

In de aula van de school is het tijdens de BBB misstijl. De leerlingen kijken naar het grote scherm waarop de slides met vragen te zien zijn. De vraag luidt: *“Waar waren Willem-Alexander en Maxima vorige week op staatsbezoek?”* De leerlingen kunnen kiezen uit vier antwoorden. Er is veel werk van gemaakt door de docent, die niet alleen initiatiefnemer, maar ook organisator en uitvoerder is van de brain battle. Zo zijn alle vragen geïllustreerd met grappige bijpassende plaatjes, want *“dat spreekt enorm aan.”* In groepjes beantwoorden de leerlingen de vragen en daar ze zijn heel fanatiek in: *“We willen gewoon heel graag winnen!”* Na elke periode krijgt de beste afdeling een prijs uitgereikt. Volgens een docent Nederlands die regelmatig vragen aanlevert voor de battle, herkennen leerlingen de stof uit de klas. Zo fluistert een leerling tijdens de quiz: *“Dit komt uit hoofdstuk 5...”* De leerlingen vullen de antwoorden in op een vast invulformulier, waarbij ze meestal kunnen kiezen uit vier antwoorden. Na elke vragenreeks kijken de groepjes elkaars antwoordformulieren na. Daarna worden de antwoorden samen met de docent besproken. Na elke reeks krijgt elke leerling een score, het gemiddelde cijfer komt uiteindelijk op het rapport. Dat zorgt er ook voor dat de BBB voor leerlingen geen vrijblijvend onderdeel is.

Een leerling kan alleen over naar het tweede leerjaar als hij/zij een voldoende heeft gescoord voor de BBB. Gelukkig liggen de scores hoog, gemiddeld halen de leerling een 7 of 8, en is het nog niet voorgekomen dat een leerling vanwege een onvoldoende voor de BBB is blijven zitten.

Leerkrachten merken op dat veel leerlingen moeite hebben met rekenen en taal. Ook leerkrachten van de zaakvakken lopen hier steeds tegenaan; *“Lezen’ leer je bij Nederlands, maar leerlingen moeten teksten ook bij andere vakken kunnen lezen en begrijpen. Maar leerlingen leggen die link nu niet”*. Om een goed beeld te krijgen is aan het begin van het jaar een nulmeting taal- en rekenprestaties afgerond. De uitkomsten drukte de school met de neus op de feiten: veel leerlingen scoren inderdaad laag of te laag op het gebied van taal en rekenen. Mede naar aanleiding van deze nulmeting wordt momenteel een visie en beleid ontwikkeld op taal en rekenen. Er is daarvoor een commissie ingesteld die bestaat uit directie en teamleiders en er zijn enkele werkgroepen. Met name in het Vmbo doen zich problemen voor op het vlak van taal en rekenen. Daarom is besloten dat in ieder geval in het eerste en tweede leerjaar van het vmbo wekelijks een uur extra tijd voor taal en rekenen wordt ingevoerd, met ingang van schooljaar 2011/2012. Over de inhoudelijke invulling van dit uur zijn de werkgroepen momenteel nog in beraad. Voor havo en vwo gaat de school op zoek naar een maatwerkoplossing, bijvoorbeeld extra aandacht voor taal binnen de lessen Nederlands.

Er zijn goede contacten met de PO-scholen in de buurt, onder andere wordt elk jaar een relatieavond georganiseerd met leerkrachten van de basisscholen. Voor het vormgeven van het nieuwe rekenbeleid wordt ook een beroep gedaan op de expertise in het PO: *“We hebben de scholen gevraagd om tools te geven voor de aanpak van het rekenonderwijs.”* Het is bijvoorbeeld mogelijk om PO-leerkrachten lessen te laten verzorgen op het VO. Een belangrijk onderdeel is namelijk het herhalen en oefenen van stof die in het basisonderwijs al aan bod is geweest. Daarnaast is er op het Markland college zelf een tekort aan wiskundeleraars. De school blijft de vorderingen van leerlingen volgen. Aan het einde van het schooljaar volgt opnieuw een meting, om zicht te kunnen houden op de vaardigheden van leerlingen.

De Brugklas Brain Battle speelde al een rol in het taal- en rekenbeleid van de school en krijgt nu een belangrijker rol. Het is niet de bedoeling dat de BBB alléén voor taal- en rekenonderwijs ingezet gaat worden, ook de actualiteiten blijven een belangrijke rol spelen in de BBB. Er wordt ook gesproken over de mogelijkheid om de BBB-methode in te zetten in de reguliere lessen, om lesstof op een leuke manier te toetsen. Dit zal dan ontwikkeld moeten worden door de betrokken docenten.

Organisatie, financiën en docenten

De drijvende kracht achter de Brugklas Brain Battle is een docent levensbeschouwing, die vijf jaar geleden de BBB heeft bedacht. In het LWOO wordt de BBB op maandag gedraaid door een collega. Zij bedenkt ook de actualiteitsvragen en werkt ze uit. Onderling kunnen de docenten goed met elkaar sparren over de BBB. De brain battle was een spontaan idee om een projectuur op te vullen en dat sloeg erg aan bij de leerlingen. Vervolgens is de BBB een structureel onderdeel van het brugklascurriculum geworden. Inmiddels bestaat de BBB al bijna vijf jaar.

Elke woensdagochtend van 8.30 - 12.00 uur begeleidt de docent de BBB, met elk lesuur een nieuwe groep leerlingen en nieuwe vragenreeksen. De speelse manier waarop de vragen worden gepresenteerd spreekt leerlingen enorm aan, maar kost veel tijd om voor te bereiden (vragenreeksen samenstellen, plaatsjes erbij zoeken en de slides opmaken in powerpoint, de battle begeleiden en scores van leerlingen bijhouden). Van docenten wordt verwacht dat zij vragen aanleveren op o.a. het gebied van taal en rekenen. In de praktijk gebeurt dat echter nauwelijks; docenten hebben het druk en geven prioriteit aan andere zaken. Dat betekent dat de docent die de BBB organiseert steeds collega-docenten moet aanspreken om vragen te bedenken en wanneer dit niet gebeurt, zelf vragen formuleert die passen bij de behandelde stof. *“Dat is best lastig en tijdrovend”*. Hij steekt er veel eigen

tijd in, omdat de 2 taakuren per week die zijn ingeroosterd voor de BBB verre van toereikend zijn voor de voorbereidingen en de uitvoering.

Andere partijen

Er zijn geen ouders of andere externe partijen betrokken bij de Brugklas Brain Battle.

Successen en knelpunten

Een groot succes is dat vakken op een praktische en aansprekende manier in een quizvorm worden gegoten, waardoor het draagvlak onder leerlingen heel groot is. De leerlingen zijn namelijk heel enthousiast over de Brugklas Brain Battle, ze zien de speelse manier van herhalen en toetsen als iets leuks en bijzonders waar ze elke week naar uitkijken. De leerlingen zijn erg gedreven om te winnen en gaan op dinsdag, de dag voor de BBB, nog een keer extra internetten en het journaal kijken om de actualiteiten te volgen. De organisator van de BBB is er trots op dat per ronde zo'n 60 tot 80 leerlingen in één ruimte werken aan het beantwoorden van de vragen en het nieuws gaan bijhouden. En hij merkt enthousiast op: *“het denkvermogen groeit!”*

Het draagvlak voor de BBB is ook groot bij de directie en teamleiders van het Marklandcollege. Zij zien een grotere rol weggelegd voor de BBB in het beleid van de school. Een knelpunt daarbij is dat de BBB vooral leunt op één persoon en andere docenten weinig betrokken zijn. De geplande taakuren voor de BBB zijn lang niet toereikend.

Resultaten

Tot nu toe heeft de school de effecten niet systematisch gemeten. Het is daarom lastig om aan te geven welke resultaten de BBB precies oplevert. *“Maar we zien wel degelijk dat de reken- en taalregels beter blijven hangen. Kinderen houden de actualiteiten ook beter bij. Ze zijn heel enthousiast.”* Leerlingen scoren binnen de BBB hoger op de actualiteitsvragen, maar gaan in de loop van het jaar hoger scoren op de taal- en rekenvragen. De BBB is ook een meerwaarde gebleken om leerlingen te betrekken bij vakken en hen te motiveren bij het leren. Ouders krijgen heel positieve verhalen te horen van hun kinderen over de BBB. Een nevenopbrengst van de BBB zijn de sociale vaardigheden die de leerlingen ontwikkelen. Doordat de leerlingen in groepjes de strijd met elkaar aangaan, leren ze ook overleggen en samenwerken.

Tot slot

Het Markland College heeft met de Brugklas Brain Battle een inspirerende en succesvolle activiteit in huis om lesstof te herhalen, verdiepen en te toetsen. Het draagvlak onder leerlingen is groot; zij vinden de quizvorm heel aansprekend en doen erg hun best om zich goed voor te bereiden op de vragen door de actualiteiten te volgen en lesstof nog eens extra door te nemen. De BBB gaat een belangrijker rol krijgen in het taal- en rekenbeleid. Dat betekent ook dat de school zal moeten werken aan het vergroten van het draagvlak bij docenten.